

Ues cates ena glèisa d'Arró trèn ara lum pintures, aparentment des s.XVI e XVII

Aguestes pintures son semblantes as que s'an restaurat recentment ena glèisa de Sant Andreu de Salardú

UAB
GEDOC
DIPÒSIT
E. Giral

III Ues cates portades a tèrme aguesta setmana ena glèisa de Sant Martin d'Arró an permetut trapar pintures en sòn interior, que pes caracteristiques

que presenten semblarien èster des segles XVI e XVII. Aguesta avaloracion s'a hèt, per part des tecnicos que les an descubert, en tot comparà-les damb es

que se vien de restaurar ena glèisa de Sant Andreu de Salardú. A mès, eth madeish dia en qué se localisauen es pintures, se hec ua comission d' auviatge entà

tractar diuèrsi ahèrs deth patrimòni artistic aranés, coma es cataments hèti tanben enes glèises de Sant Pèr de Vila e Santa Maria de Vilamòs.

Aguesta setmana se heren es cataments ena glèisa de Sant Martin d'Arró

Se projècte en Les hèr ua gasolinèra ath cant dera depuradora

IV Er ajuntament de Les a arribat a un acòrd damb era empresa Repsol entà bastir ua gasolinèra en uns terrens municipaus, qualificadi coma industriaus, que son ath cant dera depuradora d'aigües residuas deth pòble.

Aguest projècte, que se trape ena fasa finau de negociacions, pòirie èster ua realitat entath mes d'abriu der an que ven.

Er ajuntament cedirà es terrens a Repsol, a cambi qu'era empresa pague sèt milions de pessetes ath consistori e garantise cinc lòcs de trabalh.

En acòrd, artenhut entre totes dues parts, tanben se contemple qu'eth consistori recebe ua quantitat fixa per litre de combustible venut, çò que suposarà un ingrès annau.

MIRALHEM-MOS

VIII De tant en tant, ena nòsta seccion deth Miralhem-mos treiguem testimonis de personas qu'ath long dera sua vida s'an dedicat a oficis concrets.

Eth de hornèr qu'ei un des mès vielhs. Ei per açò qu'aué parlaram de com a cambiat era dedicacion ara elaboracion deth pan damb eth pas deth temps.

Entad aquerò mos auem trapat damb antics hornèrs en tot sajar de rebrembar aguest mestier.

Coma auança ad aguesta dura faena, mos cau dèder qu'alavetz entàs dues deth maitin es hornèrs ja èren de pè e non s'arturauèn enquis dues de meddia.

En aqueri tempsi ègen der orde de quate o cinc amassades diàries de pan long e redon.

**ROBA LABORAL
HOSTALERIA
COMPLEMENTES LLAR**

ETH AUET

c/ Casteth, 10
25530 Vielha

Tel. 973 64 02 20
Mòbil: 970 208 614

KOPAS
**LIQUIDACIÓN
STOCKS**
**DURANTE EL MES
DE NOVIEMBRE**
APARTAMENTOS ELURRA.TEL.973-640024.FAX 642825.25539 BETREN

ERA ENTREVISTA

Antoni Carré

GERENT DE TURISME JUVENIL VAL D'ARAN

"Era nòsta finalitat ei gestionar es aubèrges Matabòs de Les e Era Garona de Salardú"

Silvia Puértolas
Salardú

Silvia Puértolas. Mos parle des aubèrges Matabòs de Les e Garona de Salardú. Quina vinculacion an damb Torisme Juvenil Val d'Aran S.L.

Antoni Carré. Torisme Juvenil Val d'Aran S.L. coneishut jos es sigles de TOJUVA, ei ua empresa creada des deth Conselh Generau, dempús qu'aguest assumísse era competéncia en matèria de Joenessa, ena quau s'includís era explotacion des aubèrges Matabòs de Les e Era Garona de Salardú. Era finalitat d'aguesta empresa non ei ua auta que gestionar aguesti aubèrges. Torisme Juvenil comence a foncionar des deth mes d'abriu d'enguan. Enquia alavetz era gestion des installacions corrie a cargue dera Generalitat de Catalonha.

S.P. Es treballadors des aubèrges tanben an entrat ath laguens d'aguesta transferéncia?

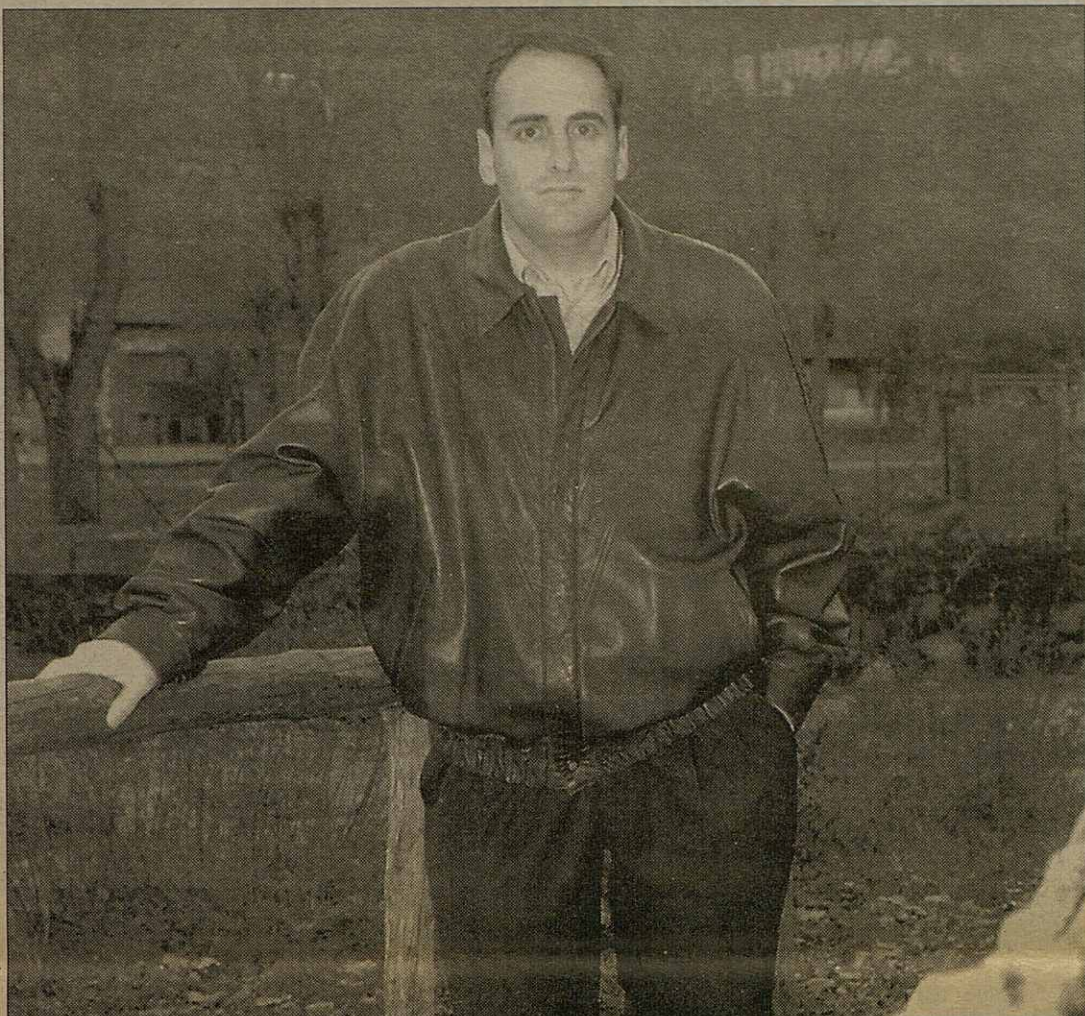
A.C. En traspàs, a més d'assumir era titularitat der edifici de Salardú e d'un des dus que formen era aubèrja Matabòs (er aute ei propietat der ajuntament de Les), tanben s'assumic tot eth personau que i a e qu'ei de catorze treballadors.

S.P. Quina ei era sua capacitat?

A.C. Era Garona a ua capacitat de dues centes places en tot que Matabòs ei entà cinquanta aubergistes.

S.P. Quines activitats s'auffrisen entara gent que se i alòtje?

A.C. Ena sason d'iuèrn per exemple, cada dia premanim un programa d'activitats escolars entàs collègis. Premanim pendent tota era setmana corsets d'esquí, activitats apreescu... açò per ua part. Dempús tanben auem activitats de cap de setmana entà adults, sustot entà particulars, damb uns prètz barrats a on s'includís era mieja pension e eth forfait; aguesti gessen fòrça ben economicament. Ja se parlam de sasons, coma era primauèra, cercam activitats vinculades més damb eth mon deth senderisme,

SILVIA PUÉRTOLAS

excursions, esports d'aventura, gèu, ipica... Aciu auem ua vintia d'aufertes tà desvolopar per tot eth parçan entà poder trigar çò que més convengue ara persona que s'alòtge damb nosati.

S.P. An bèth tipe de convèni damb empreses deth parçan entà desvolopar aguestes activitats?

A.C. Òc. Concrètaament damb era empresa Deportur d'esports d'aventura, eth Palai de Gèu e es empreses que se dediquen ara ipica, coma era emplaçada en Vielha e en Salardú. Aguestes son damb es que més trabalham.

S.P. Vostés son laguens dera Xarxa d'Albergs de Catalonha. Mos explique qué vò dèder exactament.

A.C. Auem un convèni de colaboracion damb Torisme Juvenil de Catalonha S.A qu'ei era empresa que gestione era Xarxa des Albergs de Catalonha. En aguest convèni se contemple era nòsta preséncia laguens des catalògs qu'editen. Tanben gessem ena centrau de reser-

ves qu'a aguesta madeisha ent. Ei a dèder èm junhuts ada eri. Ath margen d'açò tanben auem eth nòste plan comercial.

S.P. Coma se pòt beneficiar ua persona d'aguest tipe de lotgament?

A.C. Cau auer eth carnet d'aubergista. Es nòstes aubèrges son integrades laguens dera Federacion Internacionau d'aubèrges que remassen totes es d'ambit internacionau. Cau dèder qu'aguesti carnets an valide-sa entà un an.

S.P. Quin tipe de gent ei era que s'alòtge enes sues installacions?

A.C. Normaument eth tipe de client que nosati auem ei gent de Catalonha. Tanben quauque estrangèr que ven ena sason d'esquí. D'ara entà dauant sajaram de cercar més mercat en estrangèr. Comencèrem damb es jornades de Mercats Emissors que se heren ena Val d'Aran en mes d'octobre en tot sajar de promocionar es nòstes installacions en païsi coma Anglatè-

rra o Olanda, per exemple.

S.P. Ua persona qu'age eth carnet d'aubergista guaire li pòt costar un ser d'alotjament?

A.C. I a diuèrses tarifes, totun entà qu'era gent se hèske ua idia me cau dèder que, per exemple, era tarifa més nauta a on se ten en compde era sason e entàs adults, que son es que més paguen, eth prètz dera pension complèta serie de tres mil ueit centes pessetes. Damb aguestes madeishes condicions en temporada baisha pagarien der orde de tres mil cent vint-e-cinc pessetes. Aguesti prètz son pariers entà totes dues aubèrges.

S.P. Quan parlam d'aubèrges non sonque cau tier en compde es que formen part dera Xarxa d'Aubèrges de Catalonha. Quina diferéncia i a entre aguesti e es que son totaument independents?

A.C. Es nòsti prètz son uniformes en tota era ret de Catalonha en tot qu'un de explotacion privada aplique es tarifes que li semblen

PERFIL

Antoni Carré neishet en Vinaixa, ena comarca des Garrigues, eth mes de junhsèga de 1964. En aguesti moments ei eth gerent dera empresa Torisme Juvenil Val d'Aran S.L, cargue qu'ostente des der 1 d'abriu d'enguan en tot aucupàse dera gestion des aubèrges Era Garona de Salardú e Matabòs de Les. Totun era sua vinculacion damb un d'aguesti dus centres ei des de mai de 1991 quan ja s'encuedaue dera direccion dera aubèrja Era Garona. Carré estudièc administracion en Lhèida e demore ena Val d'Aran des deth madeish an en qué siguec nombrat director dera aubèrja de Salardú.

mès idònies. Aguesta ei era principau característica.

S.P. Parlem deth volum de gent qu'enguan a hèt a servir aguest tipe de lotjament e mos ac compare damb est'an passat.

A.C. Ena aubèrja Era Garona calculam arténher ath torn de vint-e-nau mil pernòctacions, en tot qu'en Matabòs arribaràn as cinc mil abantes de finaus d'an. En comparacion damb est'an passat cau dèder, que se complissen es espectatius, anaràn der orde d'un 7 % d'aucupacion per dessus.

S.P. En aguestes dates en qué era sason d'esquí l'auem ath dessus mos parle dera aucupacion prevista.

A.C. Ara madeish auem es reserves previstes deth cent per cent entath Pònt de deseme, coma tanben entàs vacances de Nadau.

S.P. Ua des visites destacades qu'an auut darrèrament ena sua installacion de Salardú a estat era deth President dera Generalitat, Jordi Pujol.

A.C. Òc. Ena sua visita oficial entà Aran eth passat 7 de noveme, nosati mos encuederem de premanir eth dinar que hec damb empresaris e politics deth parçan.

JAUME VILALTA
President
CRISTINA COLL HUIX
Directora general

VICENT SANCHIS
Director
LLUIS MARTÍNEZ
Subdirector
Redacció:
SILVIA PUÉRTOLAS

Producció tècnica:
JORDI PELÁEZ
Publicitat:
ALBERT BORRÁS
JORDI RIBAS

Centralita Tel.: 93-316 39 00 - Fax: 93-316 39 36
Publicitat Tel.: 93-316 39 23 - Fax: 93-316 39 25
Subscriptors Tel.: 93-316 39 44 - Fax: 93-316 39 15
Distribució Tel.: 93-316 39 16 - Fax: 93-316 39 15
Consell de Cent, 425 - 08009 Barcelona

Telefons a la Vall d'Aran
Redacció: 909 50 92 02
Publicitat: 908 69 29 50

DI: B20.249-1976
DIFUSIÓ CONTROLADA PER L'OJD

Se descurbissen pintures en St. Martin d'Arró que poderien datar des segles XVI e XVII

Eth descurbiment se hec per miei d'uns cataments que s'amièren a tèrme en interior dera glèisa

Silvia Puértolas
VIELHA

Aquesta setmana s'an trapat ena glèisa de Sant Martin d'Arró ues pintures que, pes caracteristiques que presenten, poderien datar de finaus deth segle XVI e començaments deth XVII. Ua valoracion hèta, pes tecnicas que les trapèren, dat qu'an ua semblança damb es recentment restaurades en Sant Andreu de Salardú.

Aguest descurbiment s'a hèt per miei d'ues cates realizadas en temple entà veir s'es sues parets interiores, en tot l'heuar ua cocha de gish que curbie es murs, amaguauent pintures antiquas. Atau se volie esvitar maumetè-les, en moment en qué, ena glèisa, se pòrten a tèrme ua sèrie d'actuacions en tot assegurar eth còr e cambiar de lòc era dubertura d'ua pòrta d'accès ath campanau. Uns trabalhs qu'amièren a hèr es cataments e que qu'an permetut trapar es pintures.

Aguestes se comencèren a descubir en ua capèla anèxa ath temple que se trapaue barrada. Seguint eth rastre des prumèras localisacions, se procedic a hèr ua dusau prospeccion, ja en interior de Sant Martin, a on s'an descubert ues autes rèstes.

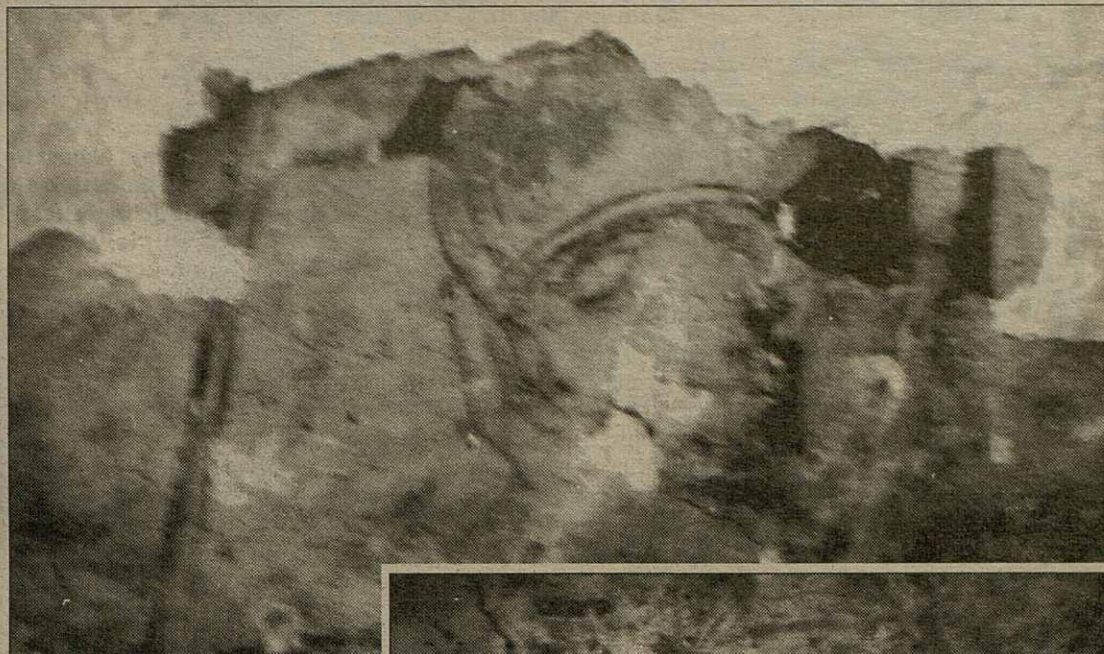
Un viatge localisades, s'an arturat es trabalhs que se hègen a pròp d'aguest punt a on s'an trapat, entà evitar que se poguen afectar, en tot que se contunhe damb d'autes actuacions previstes en sòn interior.

Totun, s'a premanit un informe que s'adreçat ath Conselh Generau detalhant era trobalha.

Cau díder qu'era glèisa d'Arró ei ua des que barregen mès estils arquitectonics dera Val d'Aran. En era se i pòden trapar des de rèstes romaniques a hijuts des segles XVI ath XVIII.

Amassada

Per ua auta part, eth madeish dia en qué se locali-

sauen es pintures de Sant Martin d'Arró, tanben s'amassauera comission d'auiatge entà tractar diuersi ahèrs per çò que tanh ath patrimoni artistic aranès.

En era se parlèc d'uns auti cataments hèti enes glèises de Santa Maria de Vilamòs e Sant Pèrre de Vila, maugrat qu'en cap des dus temples se i a trapat cap pintura de valor istoric. Aguesti se i heren dat qu'ei previst portar a tèrme quauqua reparacion en interior de totes dues glèises.

Ena amassada tanben se balhèc compde der estat actuau des òbres de restauracion dera glèisa de Santa Maria d'Arties. En aguest sentit s'apuntèc qu'es trabalhs de reforçament dera estructura passen peth hormigonatge de tota era vòuta.

A mès, s'expliquèc era actuacion que s'a hèt ena glèisa de Sant Andreu de Salardú damb era consolidacion dera sua portalada. Tanben se parlèc dera urna que se vò plaçar ath laguens deth temple, a on se collocarà era talha romanica deth Crist, coma mesura de seguretat e que tanben servirà tà ua melhor visualisacion dera pèça. Ath delà, s'informèc des trabalhs que s'an amiat a tèrme, per part des especialistes, que s'an aucupat dera res-

Es pintures trapades poderien datar des S.XVI e XVII

TONI LLANES

tauracion des pintures trapades ath laguens.

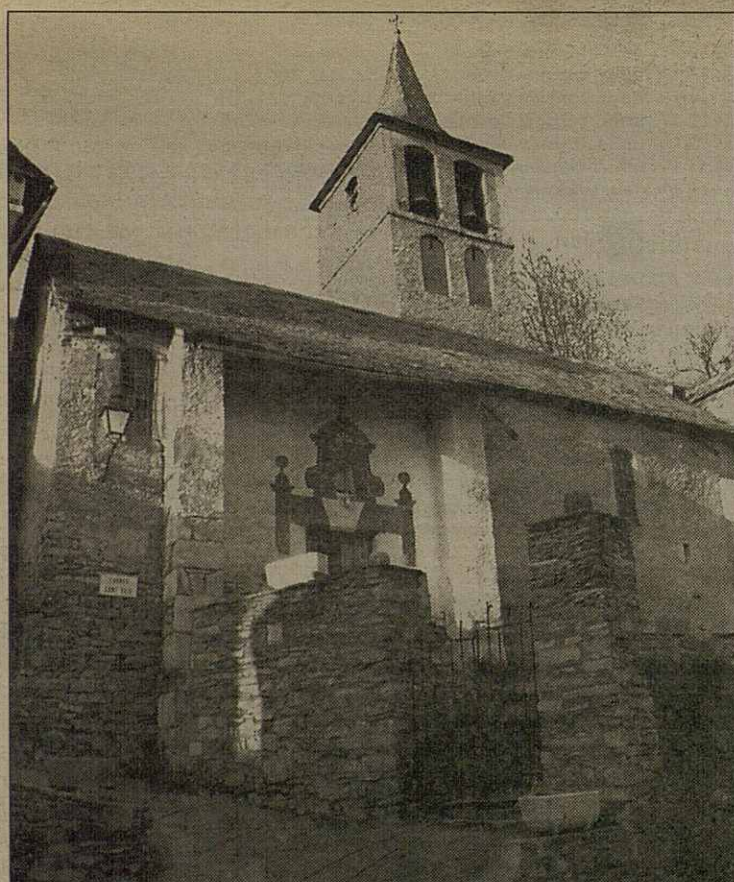
Ena madeisha comission d'auiatge se refusèc eth projècte, presentat per ua empresa, entath bastiment d'un parcatge de coches ath cant dera glèisa de Sant Fèlix de Bagergue en tot mercar er impacte que supausarie.

Ena amassada tanben s'expausèc er actuau estat des trabalhs d'inventariat e cataloga-

cion des bens mòbles e immòbles deth patrimoni eclesiastic aranès que comencèren era passada setmana.

Alarmes

Ua des questions que tanben se tractèren siguec era collocacion d'alarmes enes glèises de Gessa, Arròs, Vila e Vilamòs entara sua proteccion. Uns trabalhs que poderien començar en brèu.

En Sant Pèrre de Vila tanben se i an hèt cates

SILVIA PUÉRTOLAS

Propietari:
JOSEP ALTADILL GONZALEZ

Establiment Gourmet
Pinxos - Tapes
Bodega (criances, reserves
i grans reserves)
Productes de la Vall
Menjar preparat per emportar

Passeg dera Libertat, 5 • Vielha
Tel./Fax (973) 64 08 82
25530 VIELHA (LLEIDA)

CASES DE LLOGUER

a la Val d'Aran

Per a la temporada d'esquí,
preus econòmics

(per setmanes / quinzenes)

Info. 929 777 459 - 685 23 72

Web: www.usuarios.intercom.es/calaix

Repsol e ajuntament de Les projecten bastir ua gasolinèra en uns terrenes municipaus

Redaccion
VIELHA

Er ajuntament de Les a arribat a un acòrd damb era empresa Repsol entà bastir ua gasolinèra en uns terrenes qualificadi com industrials, plaçats ath cant dera depuradora d'aigües residuas, e que son propietat deth consistòri.

En aguesti moments eth projecte se trape ena fasa finau de negociacion dat que, tant er ajuntament coma era empresa Repsol, ja an es documents deth convèni qu'an de signar e que permetrà amiar enta dauant era sua construcció.

Eth compromís que s'aque-
ris damb aguesta signatura,

segontes explicaue er Alcalde de Les, Emilio Medán, ei que: "nosati cedim es terrenes en tot que Repsol se compromet a garantir uns lòcs de trabalh a mès de hèr ua aportacion economica entath consistòri de sèt milions de pesetes". Er ajuntament de Les tanben se beneficiarà damb aguest acòrd en sentit que receberà ua quantitat fixa per litre de combustible venut, çò que suposarà un ingrès annau plan important e pendent fòrça temps".

Ajuntament e empresa an pensat plaçar era gasolinèra enes terrenes a on iniciu-
ment anauen es tancs de gas propan entara gasificacion deth pòble.

Un emplaçament que,

dada era sua amplitud, permet trèir mès profit des terrenes.

Segontes Medán: "er endarreriment des trabalhs de gasificacion de Les vien generats justament peth bastiment d'aguesta gasolinèra, dat que s'a auut de modificar eth projecte iniciu d'em-
plaçament des tancs".

Era gasolinèra, que pòirie èster bastida entath mès d'abri-
der an que ven se s'ar-
tenhen lèu es permisi de besonh, generarà cinc lòcs de trabalh.

Era inversion que se portarà a tèrme entara sua construcció, serà d'uns cent vint-e-cinc milions de pesetes que pagarà era empresa Repsol.

Era gasolinèra ei projectada ath cant dera depuradora d'aigües

SILVIA PUERTOLAS

Era cantautora Lúcia enregistre eth prumèr CD en aranés

Redaccion
VIELHA

Titols coma "Era Tèrra" o "Diuèrsi son es òmes e diuèrses son es par-
les" s'incluidissen ath laguens deth prumèr compacte enregistrat integrament en aranés, jòs eth nòm "Ena antara".

Eth trabalh, que recuelh dètz cançons interpretades pera cantautora aranesa Lúcia, se presentarà eth pròplèu dimenge 6 de deseme entàs 18 ores en locau Saxo Blu de Vielha.

Er acte de presentacion demorarà dubèrt entà toti aqueri que i volguen prèner part.

Aguesta tanben ei era prumèra reproduccion en aguest format que hè era cantautora.

En ua prumèra edicion d'"Ena antara" se meteràn ara venta ues cinc centes còpies en disc compacte atau coma cinc centes mès enregistrades en casseta, damb un prètz de dues mil pesetes.

Precedents

Coma precedents d'enregistraments en aranés, cau remarcar eth que hec eth grop d'Es Corbilhuèrs de Les en an 1987 en supòrt de disc e casseta, jòs eth titol d'"Aran cante Gasconha".

SILVIA PUERTOLAS

En disc compacte apareishen dètz tèmes interpretats per Lúcia

telefons d'interès generau

64 18 01	Conseilh Generau d'Aran	Cò de Saforcada	(25530 Vielha)
64 18 15	Musèu Val d'Aran	Major, 36	(25530 Vielha)
64 18 15	Ecomusèu de Vilamòs	Major, s/n	(25551 Vilamòs)
64 18 15	Musèu S. Joan d'Arties	Ctra. Baquèira, s/n	(25599 Arties)
64 00 80	Pompièrs Val d'Aran	Ctra. Nacionau, 230	(25530 Vielha)
64 00 04	Espitau Val d'Aran	Espitau, 5	(25530 Vielha)
64 82 29	Dispensari medicau - Les	Pl. dera Glèisa, s/n	(25540 Les)
64 82 11	Dispensari medicau - Bossòst	Sorieus, s/n	(25550 Bossòst)
64 53 88	Farmàcia Palà - Baquèira	Edif. Campallias, s/n	(25598 Baquèira)
64 43 46	Farmàcia Palà - Arties	Ctra. deth Pòrt, s/n	(25599 Arties)
64 23 46	Farmàcia Català - Vielha	Avda. Pas d'Arrò, s/n	(25530 Vielha)
64 25 85	Farmàcia Palà - Vielha	Sentin, 1	(25530 Vielha)
64 20 39	Farmàcia Moralejo - Bòrdes	Antecada, s/n	(25551 Es Bòrdes)
64 82 07	Farmàcia Almansa - Bossòst	Eduardo Aunòs, s/n	(25550 Bossòst)
64 72 44	Farmàcia Almansa - Les	Querimònia, 3	(25540 Les)
64 12 91	Parròquia de Salardú	Sant Andréu, 1	(25598 Salardú)
64 00 21	Parròquia de Vielha	Pas d'Arrò, 8	(25530 Vielha)
64 82 53	Parròquia de Bossòst	Major, 31	(25550 Bossòst)
64 81 05	Parròquia de Les	Pl. dera Glèisa, s/n	(25540 Les)
64 20 44	Mòssos d'esquadra	Edif. Tressens baish	(25539 Betren)
64 80 14	Comissaria - Les	Ctra. de França, s/n	(25540 Les)
64 52 77	Guàrdia Civil - Baquèira	Parcatge Baquèira, s/n	(25598 Baquèira)
64 00 05	Guàrdia Civil - Vielha	Montcorbison, s/n	(25530 Vielha)
64 81 77	Guàrdia Civil - Bossòst	Sorieus, s/n	(25550 Bossòst)
64 72 29	Trafic - Bossòst	Sorieus, s/n	(25550 Bossòst)
64 01 75	Casèrna militar - Vielha	Pas d'Arrò, s/n	(25530 Vielha)
64 20 88	Gasolinèra - Vielha	Ctra. deth Tunel, s/n	(25530 Vielha)
64 72 91	Gasolinèra - Era Bordeta	Ctra. N-230, s/n	(25551 Era Bordeta)
64 71 00	Gasolinèra - Pontaut	Ctra. N-230, s/n	(25549 Pontaut)
64 57 26	Infor. torisme Salardú	Balmes, 2	(25598 Salardú)
64 16 12	Infor. torisme Arties	Pl. Urtau, 26	(25599 Arties)
64 01 10	Infor. torisme Vielha	Sarriulera, 5	(25530 Vielha)
64 82 07	Infor. torisme Bossòst	Eduardo Aunòs, s/n	(25550 Bossòst)
64 72 44	Infor. torisme Les	Pl. der Ajuntament, s/n	(25540 Les)
64 44 55	Infor. Baquèira Beret	Nucleu Baquèira, s/n	(25598 Baquèira)
64 09 79	Cen. Iniciatives Toristiques	Avda. Castièro, 15	(25530 Vielha)
64 72 32	Deportur	Sant Ròc, 1	(25550 Bossòst)
64 24 44	Camins des Pirinèus	Pas d'Arrò Baish, s/n	(25530 Vielha)
64 08 88	Escola d'Equitacion	Ctra. França, s/n	(25530 Vielha)
64 28 64	Palai de Gèu	Eth Solan, s/n	(25530 Vielha)
64 81 57	Complexe esportiu Bossòst	Era Lana, s/n	(25550 Bossòst)
64 01 95	Parada de taxis (Vielha)	Pl. Sant Antòni, s/n	(25530 Vielha)
932 65 65 92	Coches de linha		
906 33 00 03	Informacion meteorologica		
900 12 35 05	Informacion carretèras		

Eth Conselh Generau apròve en plen era taxa de lordères der an 98

Redaccion
VIELHA

Eth dimars passat era Casa deth Senhor d'Arròs, sedença deth Conselh Generau, acuelhec per primèr viatge era celebracion deth plen deth govern aranés.

Entre es punts que se tractèren, s'aprovèc eth nau padron crubatori des lordères der an 1998 qu'artenh es nauanta quate milions e miei de pessetes e que, segontes eth Sindic d'Aran, Carlos Barrera, reduirà es taxes a pagar en un 80% des establiments aranés.

En aguest plen tanben s'acordèc era ratificacion d'ua sèrie de convènis coma eth que hè referéncia ara restauracion idrològica forestau. En aguest se detalhe qu'a partir der an 1999 serà eth Conselh Generau qui articule totes

es inversions idrològiques que se hèsquen en territòri, ua question qu'enquath moment decidie plenament era Direccion Generau de Mie Naturau. En aguest madeish convèni tanben se i contemple era gestion des PEINS, zònes protegides, e era autorizacion des trabalhs en arriu Garona.

Un aute des convènis que se ratificquèc ath laguens d'aguest punt siguec eth signat entre eth Conselh e eth Centre tecnologic Forestau de Catalonha. Aguest darrèr se compromet a pagar un estudi der aprofitament des zònes ludiques e recreatius dera Val d'Aran que portarà a tèrme era Universitat de Lhèida.

Entre es punts aprovats ena orde deth dia cau remercar tanben era modificacion deth pressupòst de 1998 damb ua compensacion de partides

Era Casa deth Senhor d'Arròs acuelhec era session plenària

SILVIA PUERTOLAS

per un totau de 30 milions de pessetes. Aguesta compensacion ven a representar un 4% deth pressupòst totau deth Conselh Generau que s'apròpe as 700

milions de pessetes. Carlos Barrera, resaltèc en aguest sentit: "qu'acò mèrque eth bon calcul des despeses e ingrèsi hèti entà enguan".

• ESPÒRTS •

FÓTBOL

U.D. BOSSÒST

"Premiere Division Poule A" Liga Francesa
U.D. Bossòst 1 Aurignac SP II 1
Dimenge, tàs 14:30. Eliminàtoria Copa de Comenges en Soueich
Encausse-Soueich - **U.D. Bossòst**
Dimenge 6 de deseme, tàs 15:00 ores en Camp Municipau de Bossòst
U.D. Bossòst - B Luchon SP II

A.R.L.E.S

"Promotion Poule A" Liga Francesa
St. Plancard N II 1 - **A.R.L.E.S 3**
Dimenge 6 de deseme, en camp deth Boussan tàs 13:00 ores
Boussan AS II - **A.R.L.E.S**

F.C. VIELHA

"2e Division Poule B" Liga Francesa
F.C. Vielha 10 - Pointis In Oc II 0
Dimenge 6 de deseme, en camp deth Labarthe
Labarthe Riv FC II - **F.C. Vielha**

ESCÒLA DE FÓTBOL

(Categoria mens 11) Liga Francesa
Cierp 3 - **Escòla de Fòtbol 5**
Aué, entàs 15:00 ores en Vielha.
Escòla de Fòtbol - E.F.C.A

(Categoria mens 13) Liga Francesa
Aué, entàs 15:00 ores en Lycée
Luchon - **Escòla de Fòtbol**

(Categoria mens 15) Liga Francesa
Cierp 0 - **Escòla de Fòtbol 3**
Aué, entàs 15:00 ores
Escòla de Fòtbol - Mabroc

(Categoria mens 17) Liga Francesa
Escòla de Fòtbol - Isle d'Odon (Suspès)
Aué, entàs 15:00 ores
en Clarac
P. Riviere II - **Escòla de Fòtbol**

CONSEH ESPORTIU

Activitats previstes e resultats

Cròs

Demane dimenge entàs 10:30 ores en Tresp, Cròs Intercomarcau Pallars Jussà.

Classificats tà participar en Cròs

Infantil

Masculin

Felipe Barrera Peremartí (C.E.I.P. Sant Ròc)
Salvador González Cerqueira (C.E.I.P. Sant Ròc)
Alfonso Robles Moga (I.E.S. d'Aran)
Ivan Castro Galán (I.E.S. d'Aran)
Hugo Pierna Alvarez (I.E.S. d'Aran)
Femenin
Cristina Costa Martins (I.E.S. d'Aran)

Alevin

Masculin

Daniel Gavalda Castet (C.E.I.P. Garona)
Kevin Marchal Vives (C.E.I.P. A. Casona)
Marc Puig Feixa (C.E.I.P. Garona)
Pablo Escudero Rosado (C.E.I.P. Garona)
Roberto Trujillo Sanvenancio

(C.E.I.P. Garona)

Ivan Martínez Méndez (C.E.I.P. Garona)

Carlos Tercero Salvadores (C.E.I.P. Garona)

Mohamed Mellal (C.E.I.P. Garona)

Marcos Barrera Peremartí (C.E.I.P. Sant Ròc)

Ivan García Gómez (C.E.I.P. Sant Ròc)

Femenin

Joëlle Faure López (C.E.I.P. Garona)

Estefania Faure Garcia (C.E.I.P. Garona)

Mireia Faure Cuni (C.E.I.P. Garona)

Alba Miranda Galicia (C.E.I.P. Garona)

Maria Remiseiro Gómez (C.E.I.P. A. Casona)

Bernadet Solé Amiel (C.E.I.P. Garona)

Benjamin

Masculin

Edgar Garcia Sobrino (C.E.I.P. Garona)

Aimar Navarro Combailé (C.E.I.P. A. Casona)

Eduardo Puente Tacias (C.E.I.P. Garona)

Luis Vivar Martínez Cantulleras (C.E.I.P. Garona)

Javier Rubio Berart (C.E.I.P. Sant Ròc)

Alex Peiró Moga (C.E.I.P. Sant Ròc)

Femenin

Lidia Carabias Ané (C.E.I.P. A. Casona)

Jana Estrada Enseñat (C.E.I.P. Garona)

Raquel Alburquerque Mitjans (C.E.I.P. Era Mòla)

Lorena Revilla Garcia (C.E.I.P. Garona)

Paula Pierna Alvarez (C.E.I.P. Garona)

Aida Miranda Galicia (C.E.I.P. Garona)

Prebenjamin

Masculin

Ruben Sánchez Alarcón (C.E.I.P. A. Casona)

Javier Farré Madrid (C.E.I.P. Garona)

Francisco Ginés Jaquet (C.E.I.P. Garona)

Jeremi Ané Chagué (C.E.I.P. A. Casona)

Femenin

Mónica Robles Moga (C.E.I.P. Garona)

Carla Gavalda Castet (C.E.I.P. Garona)

FÓTBOL SALA

6au Jornada Liga Temps Liure

TOTO'S	6	ARTIES "X"	5
ESTRELLA DAMM	4	TOBECO	7
PUJÒLO	14	CODINA	0
ESCÒLA	8	CAEI-TOYOTA	4
CASH ARAN	9	OSSI D'ARAN	4
CONST. AMIELL	2	ARTIES	8

Pròplèu 3 de deseme

TOTO'S - ESTRELLA DAMM
TOBECO - PUJÒLO
CODINA - ESCÒLA
CAEI-TOYOTA - CASH ARAN
OSSI D'ARAN - CONST. AMIELL
ARTIES "X" - ARTIES

brama

Euros en aranés

A ué hè un mes, eth passat 28 d'octobre, eth Parlament de Catalonha aprovèt presentar en Congrès des Deputats ua proposicion de Lei qu'instè a qu'era inscripcion que i a enes euros se hèsque enes principaus lengües der Estat. Er euro aurà ua cara parella entà toti es Estats dera Union Europèa e ena auta un distintiu der estat emissor. En nòste estat i apareisherà eth motiu determinat damb era inscripcion d' "Espanya".

Un collectiu nomenat "Per un Euro Plurau" inicièt hè quauqui mes i ua campanha entà arténher qu'aguesta inscripcion sigue hèta enes principaus lengües der Estat e atau, qu'un viatge normalisada era situacion pòdegam trapar euros damb era inscripcion en catalan (Espanya), en basc (Espania) e en galhèc (Espanya). Serie ua bona manèrade mostrar eth caractèr plurilingüe der Estat Espanhòu. Non serie eth primèr estat europèu qu'a es monedes e bilhets damb inscripcions en diferents lengües; serie un bon moment entà mostrar eth respècte en aquest ambit. Degut ara ideologia que mòstren damb es nacionalitats es dus principaus partits politics der estat (numericaments parlant) ei previsible qu'en Congrès des Deputats non prospère era proposicion; maugrat que portarà eth supòrt des demès fòrces, nacionalistes o non.

Cò que voi destacar, ath margen dera mia complicitat damb era

accion emprenuda, ei que quauqua persona sensibla a reclamat per diuèrsi mieis qu'a mès des quate lengües senhalades, era estatau e es tres autonomiques, tanben existís ua auta lengua oficiala que meritariè era consideracion entà includí-la ena proposicion. Ei er aranés. Açò siguec motiu d'un crotzament de cartes en AVUI damb contenguts fòrça interessants (vist des dera Val d'Aran).

Eth 29 d'agost eth Sr. Escorihuela manifestè as promotors dera iniciativa qu'ei incomplèta per que comet "un gran error: non veigui que se parle en lòc dera cincau lengua oficiala renoneishuda en Estat Espanhòu: er aranés". Eth 10 de seteme es impulsors dera campanha li contèsten qu'er aranés sonque ei parlat peth 0'01 per cent der Estat Espanhòu e eth catalan peth 28 %, qu'es sòns estatus legaus son diferents, que pera madeisha rason tanben calerie amparar d'auetes lengües der Estat e qu'achò harie impossible er arribar ath finau.

Les contèste eth Sr. Badia eth 21 de seteme qu'aguestes matisacions son pròva dera "consideracion insufisenta qu'en Catalonha s'a per occitan aranés", qu'er argument de considerar mès inviable un euro en sèt lengües qu'en quate ei inconsistent, qu'entà un aranés un euro estatau en ua soleta lengua o en quate, s'ua non ei era pròpia, lo deisharà indiferent e que non cau conside-

rar en mon des lengües minorisades que n'i a de primèra e de segona categoria.

S'era discussion auesse continuat de ben segur que s'aurie enriquit d'arguments consistents e que s'aurie apellat a problèmas de consciéncia per non reclamar era inclusion der aranés. Mès... ei qu'èm massa petits...; e totun diuèrsi observadors se fixen en nosati.

Ei sense dubte ua bona ocasion entà hèr conèisher era nòsta diversitat e entà mostrar Catalonha coma un referent paradigmatic dera proteccion lingüística. Ja n'i a d'auetes occasions on ei presenta aquesta proteccion mès ben pògues an er efecte difusor e multiplicador d'aguesta. E, era rason, entara inclusion der aranés en euro, ven reforçada, non pas tant pera existéncia der aranés en Catalonha, senon pera existéncia dera occitan en Euròpa. Cau deishar de pensar a nivèu estatau. Eth camp de jòc càmbe e er aranés sense era implicacion der occitan non a sentit. Era Val d'Aran e er aranés son eth motiu entà mostrar era voluntat protectora des pòbles e des minories que se viu en Catalonha e entà mostrar ath rèste d'Euròpa era preséncia dera lengua occitana. Er estat italian non la i includirà; en estat francés encara ei mens probable.

Era soleta esperança entà qu'eth pòble occitan, eth mès nombrós des pòbles minorisats d'Euròpa (mès nombrós qu'eth catalan, tot

e incorporant ath País Valencian e as Isles), veigue era sua lengua respectada enes naues monedes e bilhets, ven deth sud. Calerie pensar solidàriaments. Es promotors catalans der euro plurilingüe aurièn de saber qu'eri son es soletis qu'ac pòden botjar damb ua cèrta esperança e que son legitims mats ena existéncia dera Val d'Aran.

"La Setmana", (num.171) publicacion occitana, en tot hèr notícia deth hèr, tròbe qu'ei domatge qu'era grafia galhèga sigue diferenta dera lussa (portuguesa e tradicionau) donques qu'alavetz eth nòm der estat s'escriuriè "Espanha" e es aranesi e es occitans podríem díder qu'ère en deferéncia a nosati.

Bromes a part, es moviments que s'inicièn damb plantejaments solides acaben auent èxit. Aquest l'aurà... Pòt tardar un shinhau, mès arribarà eth dia que i aurà euros en catalan, basc e galhèc. Seràn lengües europèes. Er occitan non ne serà perque es estats opressors des minories ac auràn evitat, perque Occitània a patit pròp de 800 ans de persecucion e perque aqueri que i aurièn podut influir (es soletis que pòden), non ac hèn. Per activa e per passiva...

Jusèp Loïs Sans Socasau
Institut d'Estudis Occitans - Aran
jsans1@pie.xtec.es

Vint-e-quate mainatges prenen part en dusau Certamen de Recitacion

Redaccion
VIELHA

Per dusau an consecutiu, dissabte se celebraue en cine de Vielha, ua naua edicion deth Certamen de Recitacion poètica en lengua aranesa, adreçada principauement entàs mainatges e organizada pera Delegacion deth CAOC (Centre d'afraïrament d'Occitanocatalan) ena Val d'Aran.

Es guanhadors d'aguesta edicion, despartida en quate categories, sigueren: ena categoria A, qu'amassaue as mainatges de 5au. e 6au. de primària, Clara Berdié deth Collègi C.E.I.P Sant Ròc.

Ena categoria B, entàs alumnes que corsen 1èr. e 2au. d'E.S.O., era guanhadora siguec Clara Vilches, deth C.E.I.P Garona.

Ja ena categoria C, que

corresponie as de 3au. e 4au. d'E.S.O., eth prèmi siguec compartit entre Amador Marqués e Ares Riu toti dus der I.E.S d'Aran.

A despèit qu'aguest certamen ei adreçat as joeni en edat escolar, enguan tanben se creèt ua categoria entà adults maugrat que demorèc desèrta de participacion.

Eth jurat que decidic es guanhadors dera edicion ère format per quate membres vinculats damb eth mon dera docéncia.

Es poèmes que recitèren es vint-e-quate joeni que i preneren part sigueren "Pèires desbrembades" escrita per Rufino Martínez e "Er Aude-ronh" d'Anna Vergés.

Eth primèr ère mercat coma pauta per part dera organizacion, entad aquest certamen. Eth dusau escrit, per Anna Vergés, tanben

siguec acceptat entà entrar en concors dat qu'enes bases de participacion deth

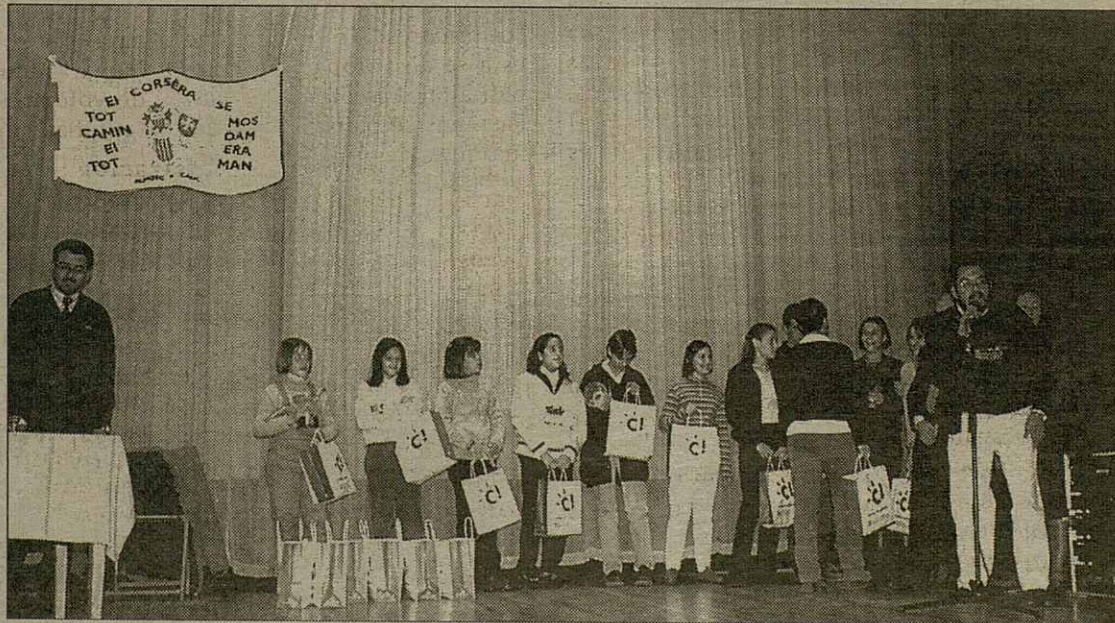
madeish tanben se permet recitar quincevolha auta pèça, tostemp que s'age demanat prèviament.

Collègis participaires

Es collègis que preneren part en Certamen de Recitacion sigueren er Alejandro Casona de Les, Sant Ròc de Bossòst, Meddia d'Escunhau, Loseron d'Arties, Garona de Vielha e I.E.S d'Aran.

Segontes, Ramon Agulló, Delegat deth Caoc en Aran: "dada era bona acuelhuda dera edicion d'enguan, entar an que ven mos volem plantejar dedicar ua categoria entàs mainatges mès petits ei a díder entàs de 3, 4 e 5 ans".

Rebremem qu'aguest certamen ei itinerant en tot qu'era edicion d'est'an passat se hec en Centre Culturau de Bossòst.

Eth cine de Vielha amassèt aquest dusau Certamen

SILVIA PUÉRTOLAS

Garona enjós

Radio France: l'occitan quasi absent

David Grosclaude
LESCAR

Se las reivindicacions a l'entorn de la preséncia de la lenga occitana a la television son classicas la question de la ràdio es pas totjorn pausada amb la meteissa fôrça. Lo servici public de ràdio que cobrís lo territòri occitan es important mas son interès par la lenga e la cultura occitanas es fôrça limitat.

Radio France ven de cambiar de president. L'ancian, Michel Boyon, explicava fa pauc de temps que cada estacion de Radio France aviá son autonomia e que la faïçon de metre en aplicacion lo quadèrn de las cargas, que fa la lista de sas obligacions, dependiá de cada director. Lo resultat es una preséncia omeopatica de l'occitan sus las ondas del servici public. Lo Conselh Superior de l'Audiovisual ven de causir un jornalista per prendre la direccion de Radio France. Res indica que i aurà un cambiament de politica al nivèl lingüistic.

Lo servici public de ràdio aplega quatre canals de ràdio que cobrisson tot lo territòri francés e ràdios descentralizadas de vocacion locala. Aqueles "localas" son 38 en tot, en Occitània son 12. D'aquelas 12 estacions de Radio France en Occitània podèm dire que l'occitan i es quasi absent; la musica e la cançon occitanas i

tròban pas tanpau la plaça que deurián lor balhar un vertadièr servici public. En matèria de ràdio coma de television lo servici public parla donc francés. Segur quauques emissions existisson mas son sovent quauques minutas dins un ocean d'emissions en francés.

Parlam pas tanpau de la manca de presa en compte de la cançon occitana que pausa un vertadièr problèma als autors e compositors qu'an dificultats per far ausir lor produccion. La cultura occitana sus las "localas" de Radio France se ditz la màger part del temps en francés e amb una coloracion folclorica.

D'autres mots

Cal dire que l'occitan existís pas oficialament a Radio France. La presentacion (en lo dossièr de premsa) de las emissions en occitan, quan n'i a, se fa amb d'autres mots. Atal dins las Landas, al Mont de Marsan, dison que i a "gascon". Òm tròba aquesta frasa que ditz: "lo gascon tròba naturalament sa plaça dins l'emission Radio France Landes chez vous del diluns al divendres de 12 h a 12 h 30".

Es una faïçon d'explicar que se per cas ua persona ditz un mot d'occitan o pòt far, mas l'emission es pas en occitan. En Peirigòrd l'emission es en "langue d'oc", a Marselha e Avinhon es lo "provençal" mentre qu'a Nimes i a una

L'occitan existís pas oficialament a Radio France

Pas de volontat de formacion intèrna

La situacion en Rosselhon pel catalan sembla un pauc mai bona amb un quota de cançons catalanas (una per ora oficialament). Mas la preséncia de la lenga demora anecdotica quand s'agís dels animators. Nos trobam donc davant una situacion que mòstra la concepcion que Radio France pòt aver actualament de sa mission de servici public pertocant l'expression de las lengas ditas regionalas e

particularament de l'occitan.

Es impossible dins aquelas condicions de pensar un desenvolopament de la ràdio en occitan que pesa actualament sul sol sector privat associatiu. Sabèm plan qu'aquel sector a pas los mejans de formar pro de personal e donc de permetre lo desenvolopament d'un professionalisme qu'es indispensable per que la lenga siá dignificada. Los budgets de las ràdios associativas com-

plaça pel "parler occitan".

La palma del temps consacrat a l'occitan l'an Radio France Périgord amb mieja ora per setmana e Radio France Vaucluse (Provença) amb una emission bilingua lo dimenge e unas cronicas cada matin a 6 h 15. L'emission en occitan de Tolosa es d'una ora setmaniera mas es difusada unicament sus las ondas mejanas.

Radio France Toulouse es estada remplaçada per la ràdio dita jova de Radio France que's ditz Le Mouv.

Es una ràdio experimentalta ont l'occitan es absent. Endacòm mai son de croniquetas de 5 o 10 minutas a la setmana; mas i a pas res sus sèt estacions localas de Radio France, de dotze que comptam en Occitània.

parats amb los de las localas de Radio France son dins un rapòrt de 1 a 10.

Enfin un dels arguments invocats pels responsables de Radio France per explicar la manca d'occitan es la dificultat a trobar de professionals formats que sián occitanofònes. Mas i a pas avut cap de volontat de far de formacion intèrna dempuèi 15 ans que se son creadas la ràdios localas del servici public.

Actualament nòu acadèmias de l'estat francés prepausan un ensenhament de l'occitan dins lo servici public. Oficialament e en teoria aqueste ensenhament es possible de l'escòla mairala dincas a l'universitat. De fait, i a pas una lei per o regir mas ara per ara avèm soncament una circulara qu'inscriu nòstre ensenhament dins un encastre opcional.

Opcional l'es pas soncament pels dròlles mas tanplan e subretot per l'administracion de cada nivèl. Se lo cap d'establiment es opausat a l'occitan pòt empachar un desenvolopament minimal. Lo problèma mai grèu se pausa a nivèl academic que los rectors decidisson o non d'aplicar la circulara que prevei un plan de desenvolopament amb la creacion regulara de pòstes. Per exemple l'acadèmia de Bordèu (que s'encarga dels departaments aquitans) refusa encara de crear aquel plan. Dins tròp de cases, l'administracion blòca e

Ensenhament de l'occitan dins lo servici public

Maria Anna Châteaureynaud

frena lo desenvolopament de la lenga nòstra. La concurréncia de l'occitan amb las autras matèrias opcionals (lengas, arts plasticas, musica...) al moment del bachilierat nos fa perdre fôrça d'escolans potencials. Un estatut particular de las lengas ditas "regionalas" podriá sens gens de dobte assegurar una continuitat seriosa. En aqueste moment, los ensenhaires d'occitan son a esperar una lei sus l'ensenhament a fin d'aver l'escasença de desvolopar vertadièrament la lenga e la cultura dels païses d'òc.

Dins l'ensenhament public existís mai d'una modalitat d'ensenhament. Trobam a l'escòla mairala e primària una sensibilizacion dins

fôrça lòcs feita per de regents "caminaires". Lo bilinguisme es a se desvolopar e foncionan aital d'escòlas bilinguas. Pasmens se pausa lo problèma de la seguida en collègi pr'amor l'administracion demòra siá passiva siá francament ostila. Dins la màger part dels collègis es prepausada una simpla iniciacion d'una ora setmaniera e de còps l'occitan es la segonda o la tresena lenga amb tres oras per setmana. Al licèu, l'occitan pòt èsser lenga segonda, tresena o facultativa de tres oras per setmana.

La creacion d'un CAPES (Concours nacional per obtenir un Certificat d'aptitud per l'ensenhament segondari) en 1992 semblava que ins-

titucionalizariá e donariá una reconeissença de la lenga. Òm esperava aital un desenvolopament plan important, ben superior a aquel de las annadas de reivindicacions collectivas que l'occitan èra de mòda; aquel temps que Martí cantava "Perqué m'an pas dit a l'escòla...".

Fin finala la creacion d'aquel CAPES se revelèt positiva mas las consequéncias sul desenvolopament intèrn son discutiblas encara que foguèron creats de pòstes novèls.

Fa ja bèl temps que los ensenhaires d'occitan se son amassats dins la Federacion d'Ensenhaires de Lengas e Cultura Occitana (FELCO). Aques-

te organisme fonciona dins cada acadèmia amb de representants de tots los departaments e acadèmias occitans. Aital sabèm coma van las causas dins cada endreit e nos podèm organizar en vistas de menar d'accions comunas.

La collaboracion amb las grandas associacions occitanas e la dels ensenhaires catalans, alsacians, còrses e bretons fan augurar una melhora sensibla del nòstre moviment. Çaquela nos es encara tròp mestièr un sosten general de la poblacion de cada tròç de l'airal occitan.

Col·labora l'Arxiu Occità de la UAB

<http://www.uab.es/inst-ESTUDIS-MEDIEVALS/ARXIU-OCITA/>

Institut d'Estudis
Medievals.

Edifici B.
08193 Bellaterra (Barcelona)
Telèfon 93 581 11 44

E-mail
arxiuoccita@blues.uab.es

miralhem-mos

“Eth pan se hège fòrça naturau, non ère cap coma ara, tant artificiau!”

ANA FORMENT

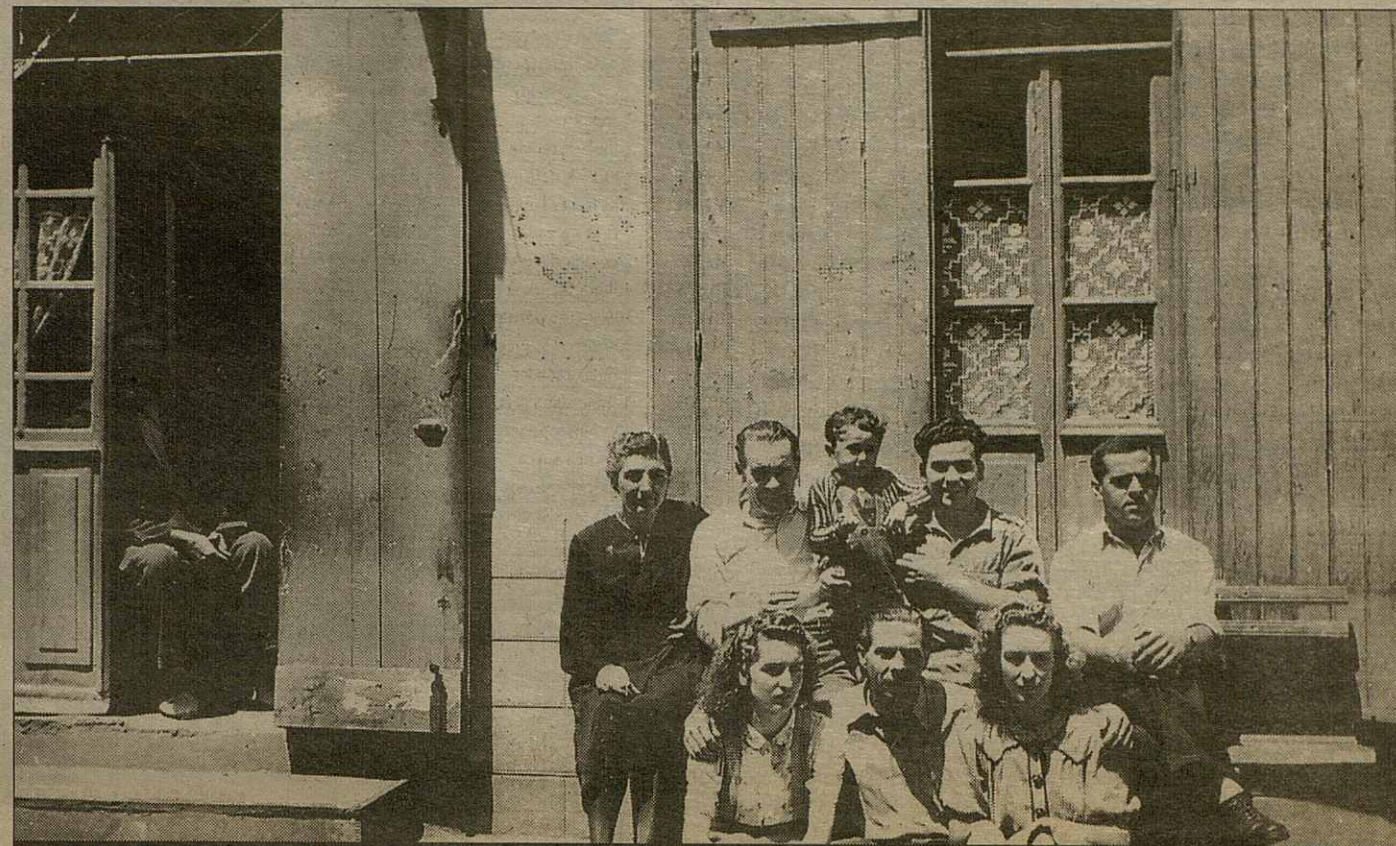
Eth de hornèr qu'ei un des mès vielhs oficis. Aué parlaram sus aguest trabalh que, maugrat que toti lo coneishem, a cambiat plan tamb eth pas deth temps. I a moltes diferéncias entre coma se hège eth pan alavetz e coma se hè ara, e senon ja ac veiratz. En Bossòst i auec pendent molts ans dus horns: eth de cò de Conchita e eth de cò de Magdalena. Eth testimoni d'aguesti antics hornèrs harà rebrembar a molta gent aqueth antic mestier e, as mès joeni, ad aqueri que coma jo non ac an viscut, poderàn auer ua idea de coma se trabalhau eth pan en aqueri tempsi.

Entàs dues deth maitin es hornèrs ja èren de pè. Començauen ad aquera ora a hèr eth pan e enquias dues deth meddia non acabauen. Trabalhauen dotze ores sense parar e dempús d'ua hornada que'n gessie ua auta. Entre quate o cinc amassades diàries, de pan long o redon, se hègen e se venien diàriament. Açò represente, segontes era grandària deth horn, uns quate cents o sies cents quilòs de pan.

En horn de cò de Conchita trabalhau quate personas: Francisco Cau, era sua hemna e es sòns dus hilhs, Paquito e Pepito. Paquito, que comencèc a trabalhar tàs catorze ans, rebrembe aqueri dies, mès non les engüege pas: “Ère molt dur. Se dormie ben pòc e se trabalhau fòrça. Jo non sabia se coma ère era Hèsta Major!”. Eth sòn pare siguec qui dauric eth horn e d'açò hè lèu ueitanta

“Ère molt dur. Se dormie ben pòc e se trabalhau fòrça. Jo non sabia coma ère era hèsta Major!”

ans. Mès eth trabalh non sonque consistie en hèr eth pan e vené-lo aqui, senon que lo portauen tanben tà bèth un des pòbles vesins. Paquito explique coma ac hègen: “Pujàuem a portar eth pan en Arres Desus e mès tard tanben le portàuem en Vilamòs, Arres Dejos e Arròs. Ère Pepito, sus-tot, qui s'encuedaue; agarraue eth shivau e le carrejaue tamb sacs de pan. Quan arribaue en pòble les deishau en ua cantina. Era gent anaue aqui a comprar eth pan”. Açò ac

Era família Socasau, dauant deth horn de cò de Conchita

hègen cada dia e pendent tot er an, encara que nheuesse. “S'en iuèrn eth camin ère molt mau, es des pòbles baishauen un shinhau e ac limpiàuen”. Se pujauen tres sacs e en cada un i auie vint-e-cinc quilòs de pan. Eth sòn pare tanben auie portat molts còps eth pan en aguesti pòbles e, segontes rebrembe Paquito, i estaue ues tres ores en arribar, ja qu' “èren uns camins pro dolenti”. Mès tard, a cò de Conchita se comprèc un coche. Ère un dus shivaus e siguec un des primèrs coches deth pòble. Paquito se n'arrís quan rebrembe que li costèc “setanta mil pessetes!”.

Hègen pan, mès tanben hègen còques; ues còques qu'auien molta fama en pòble. Eth prètz deth pan ja ère fixat alavetz: anaue a 10,25 pessetes eth quilò e a 7,20 es ueit cents grams. Paquito rebrembe que le calie pesar molt ben e “se faltaue un shinhau te le calie talhar d'un aute lòc”. Tanben destaque qu'ath començament tot eth pan ère “nere”, ja qu'era haria blanca non arribèc enquia mès tard. Pòc dempús que Francisco Cau morisse es sòns hilhs decidiren de

barrar eth horn. Açò siguec en an 1969. “Non ère pas un bon negòci èster hornèr en aqueri tempsi, ara òc que n'ei”, afirme Paquito.

En casa Magdalena tanben trabalhèren fòrça temps eth pan. En an 1922 es pairs d'Angelita e Juanita Socasau dauriren es pòrtes dera bolangeria. Eri tanben portauen eth pan tamb un shivau tà quauqui pòbles dera Val d'Aran, coma Pontaut, Canejan o Bausen. Juanito Penetró comencèc a trabalhar en horn quan se maridèc tamb Angelita.

Atau explique eth coma se hège eth pan: “Se hège fòrça naturau, non ère pas coma ara, tant artificiau. Non se metie lhèute. Hègem era mare e tamb aguesta pasta començauem a hèr eth pan. Calie des heigüé-la e un còp des hèta se tiraue era sau e, dempús, era aigua e era haria. Alavetz se metie ena mai-shina e aguesta l'anaue trabalhant”. Mès era primèra maishina que i auèc en cò de Magdalena se crompèc en an 1924. Abantes ac calie hèr tot a man e aquerò, segontes Juanito, “ère plan pesat”. Eth ac sap pro ben perque un còp se n'anèc era lum e non les quedèc mès remèdi que hè-lo sense es maishines:

“era sudada qu'agarrèrem, e no mos quedèc ben deth tot!”. Aguesta primèra maishina ère deth caudèr de husta. La comprèren atau pr'amor qu'era pasta non se gelèsse, “perque ena Val d'Aran hè molt de heired”. Era segona ja se comprèc de hèr, e “encara foncione”.

Eth horn ère dubèrt tot eth dia, des des sies deth maitin enquias onze dera net. Juanita, que tamb Angelita èren es que venien eth pan, rebrembe: “Entà meddia non barràuem e quan mos metièm en taula tostemp venguie bèth un a cercar pan”. Tanben ditz que se daurie tan d'ora pr'amor que “tota era gent que trabalhau ena montanha, tàs sies deth maitin ja gessie”. En cò de Magdalena agarrèren era contrata tà hèr eth pan entàs soldats. Aquerò les ajudèc molt. A mès, anèren molts soldats-hornèrs entà ajudà-les a hèr eth pan. “Jo è vist passar uns setze o dètz-e-sèt hornèrs, e de toti e après moltes causes”, ditz Juanito.

E atau ei coma ère eth trabalh de hornèr. Ara es melhors comunicacions entre es pòbles e es melhores ena maquinària an facilitat molt aguest mestier.

UA VAL D'ARAN LÍMPIA

- TRÈIR ERA LORDÈRA DEMPÚS DES 20 OR, DETH SER
- NON MÉTER LIQUITS LAGUENS DES CONTIENEDORS
- PLEGAR ES CAISHES DE CARTON, ENTÀ REDUÏR ETH VOLUM

- UTILISAR ES CONTIENEDORS DE LHAUNES E DE VEIRE.

- MÉTER TOSTEMP ERA LORDÈRA EN UA BOSSA E LAGUENS DETH CONTIENEDOR.

- NON MÉTER LAGUENS ES CONTIENEDORS, MAQUINES, TARCUM D'OBRA, MÒBLES, ECA.